

PROGRAM PODPORY
**ČESKÉHO
KULTURNÍHO
DĚDICTVÍ
V ZAHRANIČÍ**

Závěrečná zpráva o působení lektorky/lektora

Akademický rok: 2018/2019

Destinace (země, město): Gruzie, Tbilisi

Jméno, příjmení: Mgr. Matěj Března

Místo působení (univerzita, fakulta, příp. katedra/ústav):

Tbiliská státní univerzita Ivane Džavachišviliho, Fakulta humanitních věd, Výukový a výzkumný ústav rusistiky

1. Výuka a činnost na univerzitě

Lektor vyučuje v Gruzii na dvou univerzitách. Hlavním pracovištěm je Výukový a výzkumný ústav rusistiky Fakulty humanitních věd Tbiliské státní univerzity Ivane Džavachišviliho (TSU). Druhou univerzitou, která projevila zájem o působení lektora, je Sochumská státní univerzita. Vyučoval jsem rovněž skupinu žáků z krajských spolků Zlatá Praha a Láska Praha.

Lektor je na univerzitách jediným vyučujícím českého jazyka.

Na Tbiliské státní univerzitě Ivane Džavachišviliho jsem vyučoval pět skupin studentů (dvě skupiny pokročilých, tři skupiny začátečníků); na Sochumské státní univerzitě jsem vyučoval jednu skupinu začátečníků (výuka této skupiny probíhala letos na TSU, viz níže). Kromě řádné výuky probíhaly každý týden konzultace, jichž využívali zejména studenti, kteří se chystali na studium do ČR.

Čeština je vyučována jako nepovinný předmět.

Na žádost studentů se lekce konaly i ve zkuškovém období a v období zimních prázdnin; konzultace často probíhaly i v sobotu.

Způsob výuky

Výuku komplikuje fakt, že gruzínští studenti nemají společný rodný jazyk. Na univerzitě studuje mnoho žáků, kteří pocházejí z národnostních menšin (Arméni, Rusové, Ázerové, Jezídi, Čečenci atd.). Příslušníci národnostních menšin jsou nejčastěji absolventy ruských škol; ruštinu ovládají velmi dobře, českou gramatiku a českou slovní zásobu proto pochyty výrazně rychleji než studenti gruzínské národnosti, kteří většinou ruštinu neovládají.

Letos se mi opět podařilo vytvořit samostatnou skupinu žáků, kteří ovládají ruštinu, čímž se výuka usnadnila.

Materiály užívané při výuce

Při výuce jsem kromě vlastních materiálů využíval zejména tyto publikace:

- Dalibor Dobiáš: *Mluvme česky*
- Alena Nekovářová: *Čeština pro život 1, 2*

Studenti

Většinu studentů tvoří vysokoškoláci různých oborů, kteří mají zájem o příští studium v ČR; motivace a snaha jim proto nechybí, pracuje se s nimi velmi dobře. Nevýhodou je, že ti nejschopnější odcházejí studovat do ČR, a proto zatím nevznikla silnější skupina pokročilých studentů. Letos též studenti, kteří stipendium neobdrželi, přestali ve druhé polovině jarního semestru docházet na lekce, což se v minulých letech nedělo.

Kurzy jsou otevřené rovněž žákům vyšších stupňů středních škol a akademickým pracovníkům.

V prvních týdnech byl zájem o češtinu veliký, postupně se počet zájemců ustálil a na lekce docházelo 39 studentů v podzimním semestru (5 středoškoláků, 2 akademičtí pracovníci, zbytek vysokoškoláci), 30 studentů v jarním semestru (5 středoškoláků, 2 akademičtí pracovníci, zbytek vysokoškoláci).

Další činnost na univerzitě

Studenty jsem informoval o možnostech studia v ČR (různé druhy stipendií atd.), pomáhal jsem jim s potřebnými dokumenty a v komunikaci s Velvyslanectvím ČR a s českými univerzitami.

Na akcích, které pořádalo mezinárodní oddělení TSU, jsem několikrát prezentoval možnosti výuky českého jazyka v Gruzii; rovněž jsem zájemce informoval o možnostech studia na českých vysokých školách.

Pracoviště; podmínky pro výuku

Na univerzitě mi byly poskytnuty učebny, které mají základní vybavení (tabule a křída). Z časových důvodů jsem letos studenty Sochumské státní univerzity vyučoval rovněž v prostorách TSU.

Kolegové se ke mně chovali přátelsky a byli mi nápomocni při vyřizování administrativy, zajišťování učeben atd.

Spolupráce s vedoucím pracoviště (prof. Davit Gotsiridze) byla naprosto bezproblémová.

2. Knihovna lektorátu

Součástí lektorátu je česká knihovna. Knihy jsou zapůjčovány nejen studentům, ale rovněž na nejrůznější kulturní akce, prezentace, výstavy atd. Pro knihovnu lektorátu byly letos opět získány nové knihy prostřednictvím MZV (Velvyslanectví ČR v Tbilisi).

3. Spolupráce se zastupitelským úřadem

Pravidelně jsem spolupracoval s Velvyslanectvím ČR. Pomáhal jsem při přípravách a pořádání akcí propagujících českou kulturu.

Velvyslanectví ČR činnost lektorátu výrazně podporuje; bylo mi nápomocno při propagaci výuky českého jazyka (na akcích ZÚ byly např. rozdávány materiály upozorňující na možnost bezplatného studia češtiny na TSU); zájemce o češtinu informovalo o činnosti lektora; pomáhalo studentům českého jazyka a stipendistům s konzulárními záležitostmi (konzulka Olga Horáková).

Paní konzulka O. Horáková rovněž – jako v minulém roce – zařídila objednání, nákup a dopravu učebnic a knih do Gruzie.

4. Spolupráce s krajanskými spolky a překladateli

Nadále pokračovala spolupráce s krajanským spolkem Zlatá Praha (předseda Garold Šmalcel). Po domluvě ke mně na lekce docházela skupina studentů, kteří se ucházeli o programy nabízející studium českého jazyka v ČR. Téměř všichni kandidáti byli na programy přijati.

Pokračuje i má spolupráce s Asociací česko-gruzínských vztahů (předseda Karlo Kveladze).

Spolupráce se spolkem Láska Praha byla bohužel přerušena kvůli náhlému úmrtí jejího předsedy (Ioseb Bežašvili).

5. Ubytování

Ubytování si lektor zajišťuje sám; univerzita mu neposkytuje žádný ubytovací příspěvek.

6. Hodnocení, problémy, perspektivy

Během mého působení nenastaly žádné problémy; spolupráce s univerzitami, studenty, krajany a zastupitelským úřadem probíhala bez komplikací.

Jediným problémem je pomalá gruzínská administrativa.

Kromě již existujících programů měli letos gruzínští studenti poprvé možnost přihlásit se na pětiměsíční stipendijní pobyty a letní školy slovanských studií (díky smlouvě, kterou s gruzínskou stranou v minulých letech úspěšně vyjednali zástupci českého MŠMT a ZÚ). Zájem byl veliký; všechna místa byla obsazena studenty, kteří se pravidelně účastnili mé výuky. V daných podmínkách (jsem jediným vyučujícím českého jazyka na univerzitě) pokládám předběžnou jazykovou přípravu a pomoc studentům s výběrem vhodného stipendia a české vysoké školy za jeden z nejdůležitějších cílů lektorátu. Problémem je, že odcházejí téměř všichni pokročilí studenti (pokud se znovu nepřihlásí některý ze studentů, kteří již v ČR program absolvovali, budu moci na podzim pravděpodobně otevřít pouze jednu malou skupinu pokročilých). Studenti mají na českých univerzitách dobré výsledky.

Život v současné Gruzii neklade na lektora žádné zvláštní nároky. Gruzie je bezpečná země; na rozdíl od okolních států zde nejsou problémy s korupcí. Ceny potravin a nájemného v hlavním městě Tbilisi jsou srovnatelné s cenami v České republice. Není problém pronajmout si byt, který splňuje evropské standardy. K cizincům je obyvatelstvo přátelské. V létě 2019 došlo k prudkému zhoršení – již tak velmi špatných – vztahů mezi Gruzii a Ruskou federací (dlouhodobý spor o území Abcházie a Jižní Osetie naposledy

vystupňovaný ve válečném konfliktu v roce 2008); pracovníků z cizích států se zatím tato situace nijak nedotýká.

Tbilisi 30. června 2019

Mgr. Matěj Března